

**Наставно-научном већу Факултета политичких наука
Универзитета у Београду**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду од 12. јуна 2025. године именована је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације Александра Бодрожича под насловом **„Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести”**, у саставу: проф. др Зоран Јевтовић (Филозофски факултет Универзитета у Нишу), проф. др Ивана Дамњановић и доц. др Дејан Јовановић.

Комисија је прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу основу мишљења свих њених чланова подноси Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду следећи

Реферат о завршеној докторској дисертацији

1. Основни подаци о кандидату

Александар Бодрожич рођен је 18. октобра 1974. године у Сомбору, где је завршио основну и средњу школу.

Након завршене средње школе и одслуженог војног рока, уписао је и са успехом завршио Вишу економску школу у Новом Саду, на управно – правном смеру, након чега студије наставља на Факултету за предузетни менаџмент Универзитета Браћа Карић и стиче академско звање дипломираног инжењера за предузетни менаџмент.

Школске 2010/11. године уписује двогодишње мултидисциплинарне мастер студије „Тероризам, организовани криминал и безбедност“, на Ректорату, Универзитету у Београду и завршава их са општом просечном оценом 8,41 и одбраном мастер рада на тему „Утицај мултинационалних компанија на еколошку безбедност“, под менторством проф. др Драгана

Симеуновића и стиче звање: мастер – менаџер за тероризам, организовани криминал и безбедност.

Од 1996–1998. године био је запослен у приватној фирми, на пословима логистике и производње, након чега заснива радни однос у Безбедносно-информативној агенцији (БИА) у Београду, где у континуитету ради од 1998. године до данас.

Од оснивања 2015. године запослен је на Академији за националну безбедност у Београду, на којој је био сарадник у настави, а сада је у звању асистента на предметима Супротстављање деловању страних обавештајних служби и Контраобавештајна заштита. Како се већ две деценије бави питањима која су у непосредној практичној вези са курикулумима наведених наставних предмета, на којима ради као асистент, као природан след догађаја, школске 2016/2017. године, уписује последипломске докторске студије политикологије на Факултету политичких наука, Универзитета у Београду, на којима је положио све предвиђене испите и остварио општу просечну оцену 9,41.

Одржао је три гостујућа предавања на мастер студијама на Факултету политичких наука, на предмету Еколошка безбедност (предавање по позиву) у својству стручњака из праксе, у школској 2017/2018. и 2018/2019.

На Факултету безбедности Универзитета у Београду од школске 2023/2024 ангажован је у својству предавача у оквиру акредитованог кратког студијског програма "Заштита тајних података".

На Криминалистичко-полицијском универзитету у Београду је у оквиру плана реализације стручне праксе на студијама другог степена, у летњем семестру школске 2023/2024 године одржао предавања у својству гостујућег предавача студентима специјалистичких академских студија Криминалистике, мастер академских студија Криминалистике и мастер академских студија Националне безбедности, на тему: "Организација и надлежност Безбедносно-информативне агенције и практични аспекти обављања обавештајних, контраобавештајних и безбедносних послова".

Координатор је курса „Безбедност у међународним односима“ на Дипломатској академији Министарства спољних послова Републике Србије и један од предавача на предмету Безбедност у савременим међународним односима.

Објављени радови:

Кандидат Александар Бодрожих је до сада објавио четири научна рада у домаћим научним часописима:

1. Бодрожих А., „Правни оквир заштите еколошке безбедности“, *Национална безбедност*, 5/2017.
2. Бодрожих А., „Утицај мултинационалних компанија на еколошку безбедност“, *Култура полиса*, 37/2018.
3. Бодрожих И., Бодрожих А., „Политичко-правни аспекти ширења лажних вести“, *Српска политичка мисао*, 3/2018.
4. Бодрожих А., „Тајна као претпоставка политичке моћи“, *Теме*, 1/2019.

Кандидат Александар Бодрожих је, као што се види из биографије током свог школовања и рада био у прилици да стекне потребна знања из политичких наука и безбедносних наука, што му је, поред обављања веома сложених послова на којима је стекао и изузетна практична знања, било од велике помоћи приликом израде докторске дисертације. Његов досадашњи научни опус као и искуство у настави пружа додатно уверење Комисији да је кандидат у потпуности припремљен и оспособљен и за сложеније форме научног рада чија је ова дисертација пример.

Комисија на основу увида у евиденцију Универзитета у Београду - Факултета политичких наука и Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ констатује да дисертација под истим или сличним насловом није брањена на Универзитету у Београду, као и да се тема докторске дисертације кандидата Александра Бодрожиха у потпуности разликује од теме његовог мастер рада.

Стога је став Комисије да кандидат испуњава све Законом о високом образовању и Статутом Факултета политичких наука предвиђене услове за одбрану докторске тезе на Факултету политичких наука.

2. Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертације кандидата Александра Бодрожића на тему „Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести”, има по обиму 383 стране (преко 95 хиљада речи) текста стандардног формата, од чега четрнаест страна заузима списак литературе, који броји 203 библиографске јединице које осим рецентних и за тему релевантних научних радова домаћих и страних аутора обухватају и све за тему докторске дисертације значајне правне прописе Републике Србије.

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожића састоји се од *Увода*, седам поглавља подељених на одговарајућа потпоглавља и *Закључних разматрања*. Поглавља носе следеће наслове: *Дефинисање и теорије истине као претпојма у одређењу појма лажних вести*; *Појмовно одређење и историјат лажних вести*; *Извори лажних вести и механизми њиховог ширења*; *Политички аспекти ширења лажних вести*; *Безбедносни аспекти ширења лажних вести*; *Правни документи за спречавање и сузбијање ширења лажних вести*; *Механизми реаговања на ширење лажних вести*.

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожића представља заокружену целину у научном, стручном и методолошком смислу. Текст дисертације садржи неопходну, ваљану аргументацију којом кандидат доказује своје хипотезе. Основна полазишта заснована су на обимној литератури, а у раду се кандидат позива и упућује на разноврсне и бројне изворе. Приликом израде докторске дисертације, кандидат је користио монографије, научне и стручне радове великог броја домаћих и страних аутора, извештаје али и правне прописе који се односе на предмет истраживања. Одлично теоријско утемељење и свеобухватни приступ проблему лажних вести представљају значајније научне доприносе докторског рада кандидата Александра Бодрожића.

3. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања докторске дисертације кандидата Александра Бодрожића јесте савремени друштвени феномен лажних вести и њихове дистрибуције, те негативне импликације које лажне вести имају у сфери политике и безбедности. Истраживањем политичко-безбедносних аспеката лажних вести докторска дисертација кандидата

Александра Бодрожића допринеће попуњавању празнине у домаћој литератури у домену појмовног одређења и класификације лажних вести, као и у домену утврђивања каузалитета између њиховог ширења и утицаја на демократију, слободу медија и политичке одлуке, на унутрашњем и спољашњем нивоу, те угрожавања националне безбедности. Као полазну тачку свог истраживања кандидат је поставио 2015. годину и кампању за председничке изборе у Сједињеним Америчким Државама, мада је узео у обзир и предисторију самог концепта лажних вести. Имајући у виду глобални домет данашњих медија, истраживање кандидата Александра Бодрожића нужно има глобални карактер, мада је дужну пажњу посветио и анализи ситуације у Републици Србији и препоруке које чине саставни део његовог докторског рада односно се управо на њу. Због карактеристика предмета истраживања оно је по својој природи мултидисциплинарно, и кандидат полази од теоријског одређења појма истине, историјата друштвеног феномена лажних вести и приоритетно политиколошких одређења појмова вести, информисања, дезинформисања, пропаганде, рекламе, тајне и медија, и настоји да утврди узрочно-последични однос, односно последице које нетачне, полутачне, непроверене и намерно пласиране лажне вести имају на информисаност грађана и јавно мњење, изборни процес, демократију, остварење људских права и доношење политичких одлука, с једне стране, и стварање специфичних изазова, ризика и претњи по савремену демократску, либерално оријентисану државу, као и савремени концепт националне безбедности, с друге стране.

Научни циљеви истраживања кандидата Александра Бодрожића су пре свега научна дескрипција и класификација лажних вести, те њихово дефинисање и разграничење од сличних појмова, попут информација, вести, информисања, дезинформисања, пропаганде, сатире и сличног. Поред тога, циљ рада је и научно објашњење утицаја креирања и ширења лажних вести на политику и политичке процесе у друштву, демократију и слободу медија, као и остваривање сета медијских слобода гарантованих Уставом и бројним међународним документима, као што су право на истинито, правовремено информисање и право на слободу изражавања. Циљ рада кандидата Александра Бодрожића је и научно објашњење утицаја лажних вести на појаву различитих изазова, ризика и претњи по националну безбедност. Кандидат одлази и даље од тога, и као један од циљева свог истраживања наводи и покушај научне прогнозе у настојању да се на системски начин обраде регионални и национални правни механизми за спречавање и сузбијање лажних

вести, као и ванправни механизми, са намером да се оствари аналитички и синтетички приступ њиховом препознавању, предвиђању, спречавању и сузбијању.

Главни **друштвени циљ** истраживања кандидата Александра Бодрожића огледа се у указивању на значај и степен утицаја ширења лажних вести у сфери спољне и унутрашње политике, на њихов утицај на процесе одлучивања појединаца у демократској држави, као и на могућности њихове злоупотребе у циљу припремања или извршења кривичних дела и других штетних понашања која у себи садрже потенцијал да угрозе друштво, државу и виталне државне интересе, као што су саботажа, диверзија, тероризам, политички преврати и други облици субверзивног деловања.

Као посебан друштвени циљ истраживања кандидат наводи и подизање личних и, начелно посматрано, општих друштвених компетенција у сфери медијске писмености, под којом се подразумева сет знања и вештина за селективно, критичко и објективно сагледавање података и информација које се грађанима пласирају путем традиционалних и нових медија (интернет и друштвене мреже). Управо је медијска писменост циљ који се овим истраживањем настоји макар делимично развити и унапредити, како би се, у садејству са другим правним и ванправним механизмима државне реакције на ширење лажних вести, успоставили основи за њихово правовремено и ефикасно спречавање и сузбијање.

4. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У складу са предметом и циљем истраживања, кандидат Александар Бодрожић је дефинисао општу хипотезу, као и низ посебних хипотеза.

Општу хипотезу рада представља став да се креирањем и ширењем лажних вести манипулише јавним мњењем, нарушава поверење у институције и угрожавају темељне вредности демократског друштва, што најдиректније утиче на политичке процесе и безбедност.

Посебне хипотезе кандидат Александар Бодрожић је изразио кроз ставове да се лажне вести и њихово ширење одвијају у оквиру медијског сектора, утичу на остваривање права на слободу информисања и права на правовремено и истинито информисање; затим,

да ширење лажних вести представља претњу цивилном друштву на нивоу националних држава и Европске уније; након тога да се степен утицаја лажних вести на процесе вредновања и одлучивања јавног мњења разликује у зависности од степена образовања становништва, демократске културе, развијености институција и поверења грађана у институције; да лажне вести имају политичке импликације како на унутрашњем политичком нивоу – у односима политичких партија међусобно, као и у односу државе и грађана – тако и на плану спољне политике, у оквирима којих могу непосредно утицати на доношење и спровођење круцијалних политичких одлука у међународним односима; као и да се лажне вести могу категорисати као невојни ризик и претња по националну безбедност и представљају средство за извршење бројних облика политичког криминала, те да између осталог супротстављање лажним вестима и њихово сузбијање подразумевају системски одговор јавних политика, које кроз мултидисциплинарни приступ и синергијску активност свих актера, владиног и невладиног сектора, правних и ванправних механизма, могу створити виши степен медијске писмености, као стандарда у решавању проблема лажних вести, и креирати тзв. колективну медијску отпорност.

Комисија констатује да је кандидат Александар Бодрожих у својој докторској дисертацији научно потврдио све посебне хипотезе и тиме створио научне услове за потврду опште хипотезе што указује на исправан научни и истраживачки приступ.

5. Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожиха састоји се од *Увода*, седам поглавља подељених на одговарајућа потпоглавља и *Закључних разматрања*.

У *Уводу* је кандидат формулисао проблем истраживања, изложио кључне разлоге за одабир теме докторске дисертације, као и хипотетички и методолошки оквир свог истраживања.

Прво поглавље носи наслов *Дефинисање и теорије истине као претпојма у одређењу појма лажних вести*. Методолошки исправно, кандидат Александар Бодрожих се определио да на почетку изложи концептуализације истине у филозофији и карактеристике

истине и истинитости. У овом поглављу кандидат је кроз два потпоглавља анализирао појам истине у најзначајнијим теоријским и филозофским приступима, од теорије кореспонденције, теорије евиденције, теорије кохеренције и теорије верификације, до дијалектичке теорије истине. За истраживање лажних вести, с правом констатује кандидат, значајна је истина у контексту „критеријума о процењивању информација с обзиром на садржај њихове информативности“, а појам истинољубивости, као карактерне особине високо вредноване на скали моралних вредности новинарске професије, јавља се као претпоставка развоја критичког мишљења и слободе изражавања, који су стандарди либералне демократије.

У другом поглављу, под насловом *Појмовно одређење и историјат лажних вести* кандидат је у четири потпоглавља истражио појам вести као облика новинарског изражавања, представио концепт лажних вести као мултидимензионалног феномена, изложио постојеће дефиниције лажних вести у савременој теорији друштвених наука, и представио историјат лажних вести. У оквиру овог дела своје докторске дисертације кандидат је изложио појмовно одређење лажних вести поредећи их са сличним и супротним концептима, формирајући на тај начин појмовни оквир који ће даље у истраживању користити. Ово поглавље закључује хронолошки приказ развоја лажних вести и утицаја које су оне имале кроз историју, као и значај који су лажне вести имале за бројне политичке процесе, као и безбедносне импликације њиховог стварања и дистрибуције.

Треће поглавље, које носи наслов *Извори лажних вести и механизми њиховог ширења* структурно је разложено на четири потпоглавља. У њима је кандидат Александар Бодрожих обрадио улогу појединаца као извора лажних вести, медије – и традиционалне и тзв. нове медије – као потенцијални извор лажних вести, организације као извор лажних вести и коначно државу као извор ове врсте дезинформација. У овом поглављу кандидат лажне вести посматра кроз призму бројности односно организованости извора (појединци и организације), као и кроз призму врсте и квалитета одговорности (грађанскоправна и кривичноправна). Под организацијама су у најширем смислу подразумеване заједнице људи које су вођене одређеном сврхом, чија је намена јасно и недвосмислено прихваћена од стране њихових чланова односно учесника, и које представљају реални субјект који може да уређује, усклађује и води одређене активности ради ефикасног остваривања постављеног циља. Коначно, кандидат је анализирао утицај државе у процесу креирања и пласирања

лажних вести. Основни циљ кандидата у овом делу истраживања био је да се препознају, означе и објасне утицаји различитих извора и да се изврши њихова категоризација у односу на постизање циља који је пласирање лажних вести имало у односу на субјекта који их ствара и шири.

Четврто поглавље своје докторске дисертације кандидата Александар Бодрожић је насловио *Политички аспекти ширења лажних вести*. Овај сегмент рада развијен је кроз два потпоглавља, од којих прво представља политичке импликације ширења лажних вести на унутрашњеполитичком плану, и то кроз анализу улоге лажних вести у формирању јавног мњења, њиховом утицају на поверење у институције, изборни процес и стандарде демократског друштва. Кандидат је настојао да установи зависност утицаја у односу на бројне параметре: степен образовања становништва, демократску и уопште политичку културу, развијеност институција и степен поверења које грађани у њих имају. На унутрашњем политичком плану, на нивоу националне државе, констатује кандидат, лажне вести представљају и један од опозита савременим стандардима демократског друштва попут слободе информисања, чије угрожавање и сужавање води угрожавању политичко-вредносног система данашњице, дерогацији неких проверених демократских принципа и потенцијалном угрожавању безбедности. Друго потпоглавље, у нешто краћем обиму, посвећено је политичким импликацијама лажних вести на плану спољне политике.

Пето поглавље носи наслов *Безбедносни аспекти ширења лажних вести*. У њему је кандидат изложио своју анализу лажних вести у склопу савремених изазова, ризика и претњи националној безбедности, као и њиховог односа са појединим облицима политички мотивисаног криминалитета попут тероризма, саботаже, шпијунаже и насилног преврата. У оквиру овог поглавља кандидат је обрадио и две студије случаја на којима је настојао да покаже могућ утицај ширења лажних вести на безбедносну ситуацију.

Шесто поглавље, под насловом *Правни документи за спречавање и сузбијање ширења лажних вести*, кандидат је разложио на два потпоглавља. У првом од њих кандидат Александар Бодрожић је анализирао европски правни оквир за сузбијање лажних вести, укључујући документе Савета Европе и Европске уније, као и праксу Европског суда за људска права. У другом потпоглављу кандидат је детаљно обрадио национални правни

оквир Републике Србије, почевши од релевантних делова Устава, до медијских закона и Кривичног законика који се најдиректније односе на овај проблем.

Последње, седмо поглавље докторске дисертације кандидата Александра Бодржића насловљено је *Механизми реаговања на ширење лажних вести*. Кроз три потпоглавља кандидат је обрадио надлежности наднационалних и националних тела за сузбијање и спречавање ширења лажних вести, медијску писменост као врсту секторске политике, али и као одабрани механизам системске реакције надлежних државних институција и невладниог сектора.

У *Закључним разматрањима* кандидат је сумирао ставове изнете у претходним поглављима и аргументовано показао на који начин резултати истраживања потврђују посебне хипотезе од којих је у истраживању пошао. Осим тога, кандидат у овом делу рада указује на могуће правце будућих истраживања која би додатно осветлила проблем лажних вести и допринела још ефикаснијем сузбијању ове негативне друштвене појаве.

6. Методе које су примењене у истраживању

Конструишући методолошки оквир за своје истраживање, кандидат се, потпуно у складу са предметом истраживања, определио за мултидисциплинарни приступ који изискује коришћење великог броја општих научних и основних посебних метода. Приступ истраживању је претежно квалитативан и има теоријски карактер јер се кандидат претежно ослања на теоријску анализу извора који су се са различитих аспеката бавили пласирањем и дистрибуцијом лажних вести.

Управо имајући у виду да мултидисциплинарни карактер истраживања, кандидат Александар Бодржић се определио да примарно користи компаративну методу за поређење различитих категорија, процеса и појава.

Од метода прикупљања података, кандидат је применио студију случаја и анализу садржаја докумената. Методу студије случаја кандидат је користио у делу истраживања који се односи на конкретне догађаје који су доминантно одредили одређене политичке процесе, или пак на догађаје у којима су лажне вести утицале на развој и конкретизацију

безбедносних ризика и претњи кроз извршење одређених кривичних дела, углавном из категорије политичког криминала. Реч је о примени студије случаја као оперативне методе и једне од основних метода прикупљања података.

Анализа садржаја докумената примењена је у докторском раду кандидата Александра Бодрожића као примарна метода прикупљања и обраде података. Ради утврђивања хронологије, развоја, узрока и последица стварања и креирања лажних вести, као извори података кандидат је користио документе, прописе, научне чланке и монографије. На основу ових извора је кандидат утврђивао на које начине су лажне вести од свог настанка до савременог доба утицале на функционисање институција демократског друштва, парламентаризма, слободе медија и најразличитијих облика учешћа појединаца у политичким процесима, као на и њихову способност и капацитет да у складу са њима, односно под њиховим утицајем, самостално одлучују и делују.

7. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Полазећи од оцене обраде предмета и циља истраживања, начина провере постављених хипотеза и избора примењених метода, Комисија констатује да су главни очекивани резултати овог истраживања потврђени у овој дисертацији. Међу њима се истичу на првом месту проширивање сазнања о карактеристикама лажних вести, њиховим изворима, механизмима њиховог ширења као и њиховом могућем и стварном утицају на политичке и безбедносне околности у којима се савремени свет налази.

Кандидат Александар Бодрожић је, на основу анализе података, докумената, процеса и веза између анализираних појава успешно извео одређене претпоставке на основу којих би се у будућности могли што реалније поставити основи за ефикасно сузбијање, спречавање и контролу, лажних вести. Осим тога, резултати истраживања оличени у потврди хипотетичког оквира могли би да представљају реалан основ за практично поступање, кроз предлог мера и механизма којима би се лажне вести могле сузбијати.

Имајући изложено у виду, Комисија констатује да докторска дисертација кандидата Александра Бодрожића у великој мери попуњава постојећу празнину у домаћој научној литератури о политичким и безбедносним аспектима ширења лажних вести.

Друштвена оправданост истраживања ове докторске дисертације остварује се најпре у томе што предлаже развој механизма и инструмената државне реакције на ову појаву и ширење лажних вести, као и мере које би омогућиле развој компетенција појединаца и друштва као колективитета, ради подизања нивоа медијске писмености и медијског имунитета, који би штетне утицаје које лажне вести са собом носе, ако не у потпуности онемогућиле, онда макар свеле на очекивани минимум.

Научни допринос докторске дисертације кандидата Александра Бодрожића огледа се пре свега у томе да тема за коју се кандидат определио није до сада у већој мери обрађивана на овај начин у нашој научној литератури.

Из свега наведеног следи и **друштвени допринос** истраживања кандидата Александра Бодрожића који се огледа у могућности да се његови резултати практично примене у циљу сузбијања ширења лажних вести као друштвено негативне појаве.

На основу истраживања приказаног у докторској дисертацији, може се тврдити да је кандидат показао несумњив смисао за научно-истраживачки рад на актуелној теми, чија истраживачка обрада научно потребна и друштвено оправдана, што је у складу са његовим научним интересовањем и способностима демонстрираним у претходном периоду.

У својој докторској дисертацији на тему „Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести“ кандидат Александар Бодрожић остварио је и следеће научне доприносе:

- Изабрана тема докторске дисертације је веома актуелна и има како научни тако и друштвени значај.
- Темељан приступ реализацији истраживања указује на вредан научни допринос доктората кандидата Александра Бодрожића у сфери пре свега политичких наука али и других друштвених наука.
- Структура садржаја дисертације, формулација истраживачког питања и хипотетички оквир су конструисани на начин који сугерише да је кандидат савладао методологију

научног рада и успешно је применио на одабрани предмет свог истраживања – политичке и безбедносне аспекте ширења лажних вести.

- Кандидат је потврдио своје хипотезе и у великој мери остварио постављене научне циљеве, као и друштвени циљ истраживања.
- Свеобухватно и систематично истраживање кандидата представља поуздан темељ за даље континуирано научно истраживање ове проблематике, што, имајући у виду тему докторске дисертације, има не само научни већ и друштвени значај.
- Приложени списак литературе доприноси уверењу Комисије да је кандидат имао у свом раду добро одабрану библиографску теоријску подршку. Опредељење кандидата да се у свом истраживању користи рецентном и релевантном домаћом и страном литературом, као и избор адекватних метода истраживања учвршћује закључак Комисије о свеобухватној исправној и савременој методолошкој усмерености кандидата.
- Велики број умесних фуснота и библиографских јединица у списку литературе у докторској дисертацији кандидата доприносе квалитету и научној валидности овог рада.
- Детаљна анализа правног оквира Републике Србије која се односи, или се може односити, на проблем ширења лажних вести представља додатни допринос докторске дисертације кандидата, како на научном тако и на друштвеном плану.
- Рад је писан једноставним, разумљивим стилем и језиком али задржавајући при том научну форму.

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожића обрађује научно значајну и сложену тему, а постигнути резултати истраживања представљају допринос науци, како у смислу ваљаног обухвата теме, тако и у стварању могућности њеног даљег и још дубљег сагледавања.

На основу свега изложеног Комисија закључује да је дисертација Александра Бодрожића написана у складу са усвојеном пријавом и одобрењем Наставничко-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду.

8. Предлог Комисије

На основу укупне оцене садржаја докторске дисертације, чланови Комисије оцењују да докторска дисертација кандидата Александра Бодрожиха, под насловом **„Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести“** представља самостално научно дело, настало самосталним истраживачким радом, и да као такво има довољну теоријску и практичну вредност да би могло бити јавно брањено. Имајући у виду значај истраживања и проблематике, резултате истраживања и изведене закључке, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата Александра Бодрожиха под насловом **„Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести“** и једногласно се опредељује да

ПРЕДЛОЖИ

1. Да Наставно-научно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације Александра Бодрожича, под насловом „**Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести**“ и одреди Комисију за одбрану докторске дисертације.
2. Да се стави на увид јавности оцењена докторска дисертација Александра Бодрожича и овај Извештај о оцени докторске дисертације да би се стекли сви услови за њену јавну одбрану.

У Београду,

23. август 2025.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Проф. др Зоран Јевтовић

Проф. др Ивана Дамњановић

Доц. др Дејан Јовановић

**Наставно-научном већу Факултета политичких наука
Универзитета у Београду**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду од 12. јуна 2025. године именована је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације Александра Бодрожића под насловом **„Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести”**, у саставу: проф. др Зоран Јевтовић (Филозофски факултет Универзитета у Нишу), проф. др Ивана Дамњановић и доц. др Дејан Јовановић.

Комисија је прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу основу мишљења свих њених чланова подноси Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду следећи

Реферат о завршеној докторској дисертацији

1. Основни подаци о кандидату

Александар Бодрожић рођен је 18. октобра 1974. године у Сомбору, где је завршио основну и средњу школу.

Након завршене средње школе и одслуженог војног рока, уписао је и са успехом завршио Вишу економску школу у Новом Саду, на управно – правном смеру, након чега студије наставља на Факултету за предузетни менаџмент Универзитета Браћа Карић и стиче академско звање дипломираног инжењера за предузетни менаџмент.

Школске 2010/11. године уписује двогодишње мултидисциплинарне мастер студије „Тероризам, организовани криминал и безбедност“, на Ректорату, Универзитету у Београду и завршава их са општом просечном оценом 8,41 и одбраном мастер рада на тему „Утицај мултинационалних компанија на еколошку безбедност“, под менторством проф. др Драгана

Симеуновића и стиче звање: мастер – менаџер за тероризам, организовани криминал и безбедност.

Од 1996–1998. године био је запослен у приватној фирми, на пословима логистике и производње, након чега заснива радни однос у Безбедносно-информативној агенцији (БИА) у Београду, где у континуитету ради од 1998. године до данас.

Од оснивања 2015. године запослен је на Академији за националну безбедност у Београду, на којој је био сарадник у настави, а сада је у звању асистента на предметима Супротстављање деловању страних обавештајних служби и Контраобавештајна заштита. Како се већ две деценије бави питањима која су у непосредној практичној вези са курикулумима наведених наставних предмета, на којима ради као асистент, као природан след догађаја, школске 2016/2017. године, уписује последипломске докторске студије политикологије на Факултету политичких наука, Универзитета у Београду, на којима је положио све предвиђене испите и остварио општу просечну оцену 9,41.

Одржао је три гостујућа предавања на мастер студијама на Факултету политичких наука, на предмету Еколошка безбедност (предавање по позиву) у својству стручњака из праксе, у школској 2017/2018. и 2018/2019.

На Факултету безбедности Универзитета у Београду од школске 2023/2024 ангажован је у својству предавача у оквиру акредитованог кратког студијског програма "Заштита тајних података".

На Криминалистичко-полицијском универзитету у Београду је у оквиру плана реализације стручне праксе на студијама другог степена, у летњем семестру школске 2023/2024 године одржао предавања у својству гостујућег предавача студентима специјалистичких академских студија Криминалистике, мастер академских студија Криминалистике и мастер академских студија Националне безбедности, на тему: "Организација и надлежност Безбедносно-информативне агенције и практични аспекти обављања обавештајних, контраобавештајних и безбедносних послова".

Координатор је курса „Безбедност у међународним односима“ на Дипломатској академији Министарства спољних послова Републике Србије и један од предавача на предмету Безбедност у савременим међународним односима.

Објављени радови:

Кандидат Александар Бодрожих је до сада објавио четири научна рада у домаћим научним часописима:

1. Бодрожих А., „Правни оквир заштите еколошке безбедности“, *Национална безбедност*, 5/2017.
2. Бодрожих А., „Утицај мултинационалних компанија на еколошку безбедност“, *Култура полиса*, 37/2018.
3. Бодрожих И., Бодрожих А., „Политичко-правни аспекти ширења лажних вести“, *Српска политичка мисао*, 3/2018.
4. Бодрожих А., „Тајна као претпоставка политичке моћи“, *Теме*, 1/2019.

Кандидат Александар Бодрожих је, као што се види из биографије током свог школовања и рада био у прилици да стекне потребна знања из политичких наука и безбедносних наука, што му је, поред обављања веома сложених послова на којима је стекао и изузетна практична знања, било од велике помоћи приликом израде докторске дисертације. Његов досадашњи научни опус као и искуство у настави пружа додатно уверење Комисији да је кандидат у потпуности припремљен и оспособљен и за сложеније форме научног рада чија је ова дисертација пример.

Комисија на основу увида у евиденцију Универзитета у Београду - Факултета политичких наука и Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ констатује да дисертација под истим или сличним насловом није браћена на Универзитету у Београду, као и да се тема докторске дисертације кандидата Александра Бодрожиха у потпуности разликује од теме његовог мастер рада.

Стога је став Комисије да кандидат испуњава све Законом о високом образовању и Статутом Факултета политичких наука предвиђене услове за одбрану докторске тезе на Факултету политичких наука.

2. Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертације кандидата Александра Бодрожића на тему „Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести”, има по обиму 383 стране (преко 95 хиљада речи) текста стандардног формата, од чега четрнаест страна заузима списак литературе, који броји 203 библиографске јединице које осим рецентних и за тему релевантних научних радова домаћих и страних аутора обухватају и све за тему докторске дисертације значајне правне прописе Републике Србије.

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожића састоји се од *Увода*, седам поглавља подељених на одговарајућа потпоглавља и *Закључних разматрања*. Поглавља носе следеће наслове: *Дефинисање и теорије истине као претпојма у одређењу појма лажних вести*; *Појмовно одређење и историјат лажних вести*; *Извори лажних вести и механизми њиховог ширења*; *Политички аспекти ширења лажних вести*; *Безбедносни аспекти ширења лажних вести*; *Правни документи за спречавање и сузбијање ширења лажних вести*; *Механизми реаговања на ширење лажних вести*.

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожића представља заокружену целину у научном, стручном и методолошком смислу. Текст дисертације садржи неопходну, ваљану аргументацију којом кандидат доказује своје хипотезе. Основна полазишта заснована су на обимној литератури, а у раду се кандидат позива и упућује на разноврсне и бројне изворе. Приликом израде докторске дисертације, кандидат је користио монографије, научне и стручне радове великог броја домаћих и страних аутора, извештаје али и правне прописе који се односе на предмет истраживања. Одлично теоријско утемељење и свеобухватни приступ проблему лажних вести представљају значајније научне доприносе докторског рада кандидата Александра Бодрожића.

3. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања докторске дисертације кандидата Александра Бодрожића јесте савремени друштвени феномен лажних вести и њихове дистрибуције, те негативне импликације које лажне вести имају у сфери политике и безбедности. Истраживањем политичко-безбедносних аспеката лажних вести докторска дисертација кандидата

Александра Бодрожића допринеће попуњавању празнине у домаћој литератури у домену појмовног одређења и класификације лажних вести, као и у домену утврђивања каузалитета између њиховог ширења и утицаја на демократију, слободу медија и политичке одлуке, на унутрашњем и спољашњем нивоу, те угрожавања националне безбедности. Као полазну тачку свог истраживања кандидат је поставио 2015. годину и кампању за председничке изборе у Сједињеним Америчким Државама, мада је узео у обзир и предисторију самог концепта лажних вести. Имајући у виду глобални домет данашњих медија, истраживање кандидата Александра Бодрожића нужно има глобални карактер, мада је дужну пажњу посветио и анализи ситуације у Републици Србији и препоруке које чине саставни део његовог докторског рада односно се управо на њу. Због карактеристика предмета истраживања оно је по својој природи мултидисциплинарно, и кандидат полази од теоријског одређења појма истине, историјата друштвеног феномена лажних вести и приоритетно политиколошких одређења појмова вести, информисања, дезинформисања, пропаганде, рекламе, тајне и медија, и настоји да утврди узрочно-последични однос, односно последице које нетачне, полутачне, непроверене и намерно пласиране лажне вести имају на информисаност грађана и јавно мњење, изборни процес, демократију, остварење људских права и доношење политичких одлука, с једне стране, и стварање специфичних изазова, ризика и претњи по савремену демократску, либерално оријентисану државу, као и савремени концепт националне безбедности, с друге стране.

Научни циљеви истраживања кандидата Александра Бодрожића су пре свега научна дескрипција и класификација лажних вести, те њихово дефинисање и разграничење од сличних појмова, попут информација, вести, информисања, дезинформисања, пропаганде, сатире и сличног. Поред тога, циљ рада је и научно објашњење утицаја креирања и ширења лажних вести на политику и политичке процесе у друштву, демократију и слободу медија, као и остваривање сета медијских слобода гарантованих Уставом и бројним међународним документима, као што су право на истинито, правовремено информисање и право на слободу изражавања. Циљ рада кандидата Александра Бодрожића је и научно објашњење утицаја лажних вести на појаву различитих изазова, ризика и претњи по националну безбедност. Кандидат одлази и даље од тога, и као један од циљева свог истраживања наводи и покушај научне прогнозе у настојању да се на системски начин обраде регионални и национални правни механизми за спречавање и сузбијање лажних

вести, као и ванправни механизми, са намером да се оствари аналитички и синтетички приступ њиховом препознавању, предвиђању, спречавању и сузбијању.

Главни **друштвени циљ** истраживања кандидата Александра Бодржића огледа се у указивању на значај и степен утицаја ширења лажних вести у сфери спољне и унутрашње политике, на њихов утицај на процесе одлучивања појединаца у демократској држави, као и на могућности њихове злоупотребе у циљу припремања или извршења кривичних дела и других штетних понашања која у себи садрже потенцијал да угрозе друштво, државу и виталне државне интересе, као што су саботажа, диверзија, тероризам, политички преврати и други облици субверзивног деловања.

Као посебан друштвени циљ истраживања кандидат наводи и подизање личних и, начелно посматрано, општих друштвених компетенција у сфери медијске писмености, под којом се подразумева сет знања и вештина за селективно, критичко и објективно сагледавање података и информација које се грађанима пласирају путем традиционалних и нових медија (интернет и друштвене мреже). Управо је медијска писменост циљ који се овим истраживањем настоји макар делимично развити и унапредити, како би се, у садејству са другим правним и ванправним механизмима државне реакције на ширење лажних вести, успоставили основи за њихово правовремено и ефикасно спречавање и сузбијање.

4. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У складу са предметом и циљем истраживања, кандидат Александар Бодржић је дефинисао општу хипотезу, као и низ посебних хипотеза.

Општу хипотезу рада представља став да се креирањем и ширењем лажних вести манипулише јавним мњењем, нарушава поверење у институције и угрожавају темељне вредности демократског друштва, што најдиректније утиче на политичке процесе и безбедност.

Посебне хипотезе кандидат Александар Бодржић је изразио кроз ставове да се лажне вести и њихово ширење одвијају у оквиру медијског сектора, утичу на остваривање права на слободу информисања и права на правовремено и истинито информисање; затим,

да ширење лажних вести представља претњу цивилном друштву на нивоу националних држава и Европске уније; након тога да се степен утицаја лажних вести на процесе вредновања и одлучивања јавног мњења разликује у зависности од степена образовања становништва, демократске културе, развијености институција и поверења грађана у институције; да лажне вести имају политичке импликације како на унутрашњем политичком нивоу – у односима политичких партија међусобно, као и у односу државе и грађана – тако и на плану спољне политике, у оквирима којих могу непосредно утицати на доношење и спровођење круцијалних политичких одлука у међународним односима; као и да се лажне вести могу категорисати као невојни ризик и претња по националну безбедност и представљају средство за извршење бројних облика политичког криминала, те да између осталог супротстављање лажним вестима и њихово сузбијање подразумевају системски одговор јавних политика, које кроз мултидисциплинарни приступ и синергијску активност свих актера, владиног и невладиног сектора, правних и ванправних механизма, могу створити виши степен медијске писмености, као стандарда у решавању проблема лажних вести, и креирати тзв. колективну медијску отпорност.

Комисија констатује да је кандидат Александар Бодрожих у својој докторској дисертацији научно потврдио све посебне хипотезе и тиме створио научне услове за потврду опште хипотезе што указује на исправан научни и истраживачки приступ.

5. Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожиха састоји се од *Увода*, седам поглавља подељених на одговарајућа потпоглавља и *Закључних разматрања*.

У *Уводу* је кандидат формулисао проблем истраживања, изложио кључне разлоге за одабир теме докторске дисертације, као и хипотетички и методолошки оквир свог истраживања.

Прво поглавље носи наслов *Дефинисање и теорије истине као претпојма у одређењу појма лажних вести*. Методолошки исправно, кандидат Александар Бодрожих се определио да на почетку изложи концептуализације истине у филозофији и карактеристике

истине и истинитости. У овом поглављу кандидат је кроз два потпоглавља анализирао појам истине у најзначајнијим теоријским и филозофским приступима, од теорије кореспонденције, теорије евиденције, теорије кохеренције и теорије верификације, до дијалектичке теорије истине. За истраживање лажних вести, с правом констатује кандидат, значајна је истина у контексту „критеријума о процењивању информација с обзиром на садржај њихове информативности“, а појам истинољубивости, као карактерне особине високо вредноване на скали моралних вредности новинарске професије, јавља се као претпоставка развоја критичког мишљења и слободе изражавања, који су стандарди либералне демократије.

У другом поглављу, под насловом *Појмовно одређење и историјат лажних вести* кандидат је у четири потпоглавља истражио појам вести као облика новинарског изражавања, представио концепт лажних вести као мултидимензионалног феномена, изложио постојеће дефиниције лажних вести у савременој теорији друштвених наука, и представио историјат лажних вести. У оквиру овог дела своје докторске дисертације кандидат је изложио појмовно одређење лажних вести поредећи их са сличним и супротним концептима, формирајући на тај начин појмовни оквир који ће даље у истраживању користити. Ово поглавље закључује хронолошки приказ развоја лажних вести и утицаја које су оне имале кроз историју, као и значај који су лажне вести имале за бројне политичке процесе, као и безбедносне импликације њиховог стварања и дистрибуције.

Треће поглавље, које носи наслов *Извори лажних вести и механизми њиховог ширења* структурно је разложено на четири потпоглавља. У њима је кандидат Александар Бодрожих обрадио улогу појединаца као извора лажних вести, медије – и традиционалне и тзв. нове медије – као потенцијални извор лажних вести, организације као извор лажних вести и коначно државу као извор ове врсте дезинформација. У овом поглављу кандидат лажне вести посматра кроз призму бројности односно организованости извора (појединци и организације), као и кроз призму врсте и квалитета одговорности (грађанскоправна и кривичноправна). Под организацијама су у најширем смислу подразумеване заједнице људи које су вођене одређеном сврхом, чија је намена јасно и недвосмислено прихваћена од стране њихових чланова односно учесника, и које представљају реални субјект који може да уређује, усклађује и води одређене активности ради ефикасног остваривања постављеног циља. Коначно, кандидат је анализирао утицај државе у процесу креирања и пласирања

лажних вести. Основни циљ кандидата у овом делу истраживања био је да се препознају, означе и објасне утицаји различитих извора и да се изврши њихова категоризација у односу на постизање циља који је пласирање лажних вести имало у односу на субјекта који их ствара и шири.

Четврто поглавље своје докторске дисертације кандидата Александар Бодрожић је насловио *Политички аспекти ширења лажних вести*. Овај сегмент рада развијен је кроз два потпоглавља, од којих прво представља политичке импликације ширења лажних вести на унутрашњеполитичком плану, и то кроз анализу улоге лажних вести у формирању јавног мњења, њиховом утицају на поверење у институције, изборни процес и стандарде демократског друштва. Кандидат је настојао да установи зависност утицаја у односу на бројне параметре: степен образовања становништва, демократску и уопште политичку културу, развијеност институција и степен поверења које грађани у њих имају. На унутрашњем политичком плану, на нивоу националне државе, констатује кандидат, лажне вести представљају и један од опозита савременим стандардима демократског друштва попут слободе информисања, чије угрожавање и сужавање води угрожавању политичко-вредносног система данашњице, дерогацији неких проверених демократских принципа и потенцијалном угрожавању безбедности. Друго потпоглавље, у нешто краћем обиму, посвећено је политичким импликацијама лажних вести на плану спољне политике.

Пето поглавље носи наслов *Безбедносни аспекти ширења лажних вести*. У њему је кандидат изложио своју анализу лажних вести у склопу савремених изазова, ризика и претњи националној безбедности, као и њиховог односа са појединим облицима политички мотивисаног криминалитета попут тероризма, саботаже, шпијунаже и насилног преврата. У оквиру овог поглавља кандидат је обрадио и две студије случаја на којима је настојао да покаже могућ утицај ширења лажних вести на безбедносну ситуацију.

Шесто поглавље, под насловом *Правни документи за спречавање и сузбијање ширења лажних вести*, кандидат је разложио на два потпоглавља. У првом од њих кандидат Александар Бодрожић је анализирао европски правни оквир за сузбијање лажних вести, укључујући документе Савета Европе и Европске уније, као и праксу Европског суда за људска права. У другом потпоглављу кандидат је детаљно обрадио национални правни

оквир Републике Србије, почевши од релевантних делова Устава, до медијских закона и Кривичног законика који се најдиректније односе на овај проблем.

Последње, седмо поглавље докторске дисертације кандидата Александра Бодрожића насловљено је *Механизми реаговања на ширење лажних вести*. Кроз три потпоглавља кандидат је обрадио надлежности наднационалних и националних тела за сузбијање и спречавање ширења лажних вести, медијску писменост као врсту секторске политике, али и као одабрани механизам системске реакције надлежних државних институција и невладниог сектора.

У *Закључним разматрањима* кандидат је сумирао ставове изнете у претходним поглављима и аргументовано показао на који начин резултати истраживања потврђују посебне хипотезе од којих је у истраживању пошао. Осим тога, кандидат у овом делу рада указује на могуће правце будућих истраживања која би додатно осветлила проблем лажних вести и допринела још ефикаснијем сузбијању ове негативне друштвене појаве.

6. Методе које су примењене у истраживању

Конструишући методолошки оквир за своје истраживање, кандидат се, потпуно у складу са предметом истраживања, определио за мултидисциплинарни приступ који изискује коришћење великог броја општих научних и основних посебних метода. Приступ истраживању је претежно квалитативан и има теоријски карактер јер се кандидат претежно ослања на теоријску анализу извора који су се са различитих аспеката бавили пласирањем и дистрибуцијом лажних вести.

Управо имајући у виду да мултидисциплинарни карактер истраживања, кандидат Александар Бодрожић се определио да примарно користи компаративну методу за поређење различитих категорија, процеса и појава.

Од метода прикупљања података, кандидат је применио студију случаја и анализу садржаја докумената. Методу студије случаја кандидат је користио у делу истраживања који се односи на конкретне догађаје који су доминантно одредили одређене политичке процесе, или пак на догађаје у којима су лажне вести утицале на развој и конкретизацију

безбедносних ризика и претњи кроз извршење одређених кривичних дела, углавном из категорије политичког криминала. Реч је о примени студије случаја као оперативне методе и једне од основних метода прикупљања података.

Анализа садржаја докумената примењена је у докторском раду кандидата Александра Бодрожића као примарна метода прикупљања и обраде података. Ради утврђивања хронологије, развоја, узрока и последица стварања и креирања лажних вести, као извори података кандидат је користио документе, прописе, научне чланке и монографије. На основу ових извора је кандидат утврђивао на које начине су лажне вести од свог настанка до савременог доба утицале на функционисање институција демократског друштва, парламентаризма, слободе медија и најразличитијих облика учешћа појединаца у политичким процесима, као на и њихову способност и капацитет да у складу са њима, односно под њиховим утицајем, самостално одлучују и делују.

7. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Полазећи од оцене обраде предмета и циља истраживања, начина провере постављених хипотеза и избора примењених метода, Комисија констатује да су главни очекивани резултати овог истраживања потврђени у овој дисертацији. Међу њима се истичу на првом месту проширивање сазнања о карактеристикама лажних вести, њиховим изворима, механизмима њиховог ширења као и њиховом могућем и стварном утицају на политичке и безбедносне околности у којима се савремени свет налази.

Кандидат Александар Бодрожић је, на основу анализе података, докумената, процеса и веза између анализираних појава успешно извео одређене претпоставке на основу којих би се у будућности могли што реалније поставити основи за ефикасно сузбијање, спречавање и контролу, лажних вести. Осим тога, резултати истраживања оличени у потврди хипотетичког оквира могли би да представљају реалан основ за практично поступање, кроз предлог мера и механизма којима би се лажне вести могле сузбијати.

Имајући изложено у виду, Комисија констатује да докторска дисертација кандидата Александра Бодрожича у великој мери попуњава постојећу празнину у домаћој научној литератури о политичким и безбедносним аспектима ширења лажних вести.

Друштвена оправданост истраживања ове докторске дисертације остварује се најпре у томе што предлаже развој механизма и инструмената државне реакције на ову појаву и ширење лажних вести, као и мере које би омогућиле развој компетенција појединаца и друштва као колективитета, ради подизања нивоа медијске писмености и медијског имунитета, који би штетне утицаје које лажне вести са собом носе, ако не у потпуности онемогућиле, онда макар свеле на очекивани минимум.

Научни допринос докторске дисертације кандидата Александра Бодрожича огледа се пре свега у томе да тема за коју се кандидат определио није до сада у већој мери обрађивана на овај начин у нашој научној литератури.

Из свега наведеног следи и **друштвени допринос** истраживања кандидата Александра Бодрожича који се огледа у могућности да се његови резултати практично примене у циљу сузбијања ширења лажних вести као друштвено негативне појаве.

На основу истраживања приказаног у докторској дисертацији, може се тврдити да је кандидат показао несумњив смисао за научно-истраживачки рад на актуелној теми, чија истраживачка обрада научно потребна и друштвено оправдана, што је у складу са његовим научним интересовањем и способностима демонстрираним у претходном периоду.

У својој докторској дисертацији на тему „Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести“ кандидат Александар Бодрожич остварио је и следеће научне доприносе:

- Изабрана тема докторске дисертације је веома актуелна и има како научни тако и друштвени значај.
- Темељан приступ реализацији истраживања указује на вредан научни допринос доктората кандидата Александра Бодрожича у сфери пре свега политичких наука али и других друштвених наука.
- Структура садржаја дисертације, формулација истраживачког питања и хипотетички оквир су конструисани на начин који сугерише да је кандидат савладао методологију

научног рада и успешно је применио на одабрани предмет свог истраживања – политичке и безбедносне аспекте ширења лажних вести.

- Кандидат је потврдио своје хипотезе и у великој мери остварио постављене научне циљеве, као и друштвени циљ истраживања.
- Свеобухватно и систематично истраживање кандидата представља поуздан темељ за даље континуирано научно истраживање ове проблематике, што, имајући у виду тему докторске дисертације, има не само научни већ и друштвени значај.
- Приложени списак литературе доприноси уверењу Комисије да је кандидат имао у свом раду добро одабрану библиографску теоријску подршку. Опредељење кандидата да се у свом истраживању користи рецентном и релевантном домаћом и страном литературом, као и избор адекватних метода истраживања учвршћује закључак Комисије о свеобухватној исправној и савременој методолошкој усмерености кандидата.
- Велики број умесних фуснота и библиографских јединица у списку литературе у докторској дисертацији кандидата доприносе квалитету и научној валидности овог рада.
- Детаљна анализа правног оквира Републике Србије која се односи, или се може односити, на проблем ширења лажних вести представља додатни допринос докторске дисертације кандидата, како на научном тако и на друштвеном плану.
- Рад је писан једноставним, разумљивим стилем и језиком али задржавајући при том научну форму.

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожића обрађује научно значајну и сложену тему, а постигнути резултати истраживања представљају допринос науци, како у смислу ваљаног обухвата теме, тако и у стварању могућности њеног даљег и још дубљег сагледавања.

На основу свега изложеног Комисија закључује да је дисертација Александра Бодрожића написана у складу са усвојеном пријавом и одобрењем Наставничко-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду.

8. Предлог Комисије

На основу укупне оцене садржаја докторске дисертације, чланови Комисије оцењују да докторска дисертација кандидата Александра Бодрожиха, под насловом **„Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести“** представља самостално научно дело, настало самосталним истраживачким радом, и да као такво има довољну теоријску и практичну вредност да би могло бити јавно брањено. Имајући у виду значај истраживања и проблематике, резултате истраживања и изведене закључке, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата Александра Бодрожиха под насловом **„Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести“** и једногласно се опредељује да

ПРЕДЛОЖИ

1. Да Наставно-научно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације Александра Бодрожиха, под насловом **„Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести“** и одреди Комисију за одбрану докторске дисертације.
2. Да се стави на увид јавности оцењена докторска дисертација Александра Бодрожиха и овај Извештај о оцени докторске дисертације да би се стекли сви услови за њену јавну одбрану.

У Београду,

23. август 2025.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Проф. др Зоран Јевтовић

Проф. др Ивана Дамњановић

Доц. др Дејан Јовановић

**Наставно-научном већу Факултета политичких наука
Универзитета у Београду**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду од 12. јуна 2025. године именована је Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације Александра Бодрожича под насловом **„Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести”**, у саставу: проф. др Зоран Јевтовић (Филозофски факултет Универзитета у Нишу), проф. др Ивана Дамњановић и доц. др Дејан Јовановић.

Комисија је прегледала и оценила наведени докторски рад и на основу основу мишљења свих њених чланова подноси Наставно-научном већу Факултета политичких наука Универзитета у Београду следећи

Реферат о завршеној докторској дисертацији

1. Основни подаци о кандидату

Александар Бодрожич рођен је 18. октобра 1974. године у Сомбору, где је завршио основну и средњу школу.

Након завршене средње школе и одслуженог војног рока, уписао је и са успехом завршио Вишу економску школу у Новом Саду, на управно – правном смеру, након чега студије наставља на Факултету за предузетни менаџмент Универзитета Браћа Карић и стиче академско звање дипломираног инжењера за предузетни менаџмент.

Школске 2010/11. године уписује двогодишње мултидисциплинарне мастер студије „Тероризам, организовани криминал и безбедност“, на Ректорату, Универзитету у Београду и завршава их са општом просечном оценом 8,41 и одбраном мастер рада на тему „Утицај мултинационалних компанија на еколошку безбедност“, под менторством проф. др Драгана

Симеуновића и стиче звање: мастер – менаџер за тероризам, организовани криминал и безбедност.

Од 1996–1998. године био је запослен у приватној фирми, на пословима логистике и производње, након чега заснива радни однос у Безбедносно-информативној агенцији (БИА) у Београду, где у континуитету ради од 1998. године до данас.

Од оснивања 2015. године запослен је на Академији за националну безбедност у Београду, на којој је био сарадник у настави, а сада је у звању асистента на предметима Супротстављање деловању страних обавештајних служби и Контраобавештајна заштита. Како се већ две деценије бави питањима која су у непосредној практичној вези са курикулумима наведених наставних предмета, на којима ради као асистент, као природан след догађаја, школске 2016/2017. године, уписује последипломске докторске студије политикологије на Факултету политичких наука, Универзитета у Београду, на којима је положио све предвиђене испите и остварио општу просечну оцену 9,41.

Одржао је три гостујућа предавања на мастер студијама на Факултету политичких наука, на предмету Еколошка безбедност (предавање по позиву) у својству стручњака из праксе, у школској 2017/2018. и 2018/2019.

На Факултету безбедности Универзитета у Београду од школске 2023/2024 ангажован је у својству предавача у оквиру акредитованог кратког студијског програма "Заштита тајних података".

На Криминалистичко-полицијском универзитету у Београду је у оквиру плана реализације стручне праксе на студијама другог степена, у летњем семестру школске 2023/2024 године одржао предавања у својству гостујућег предавача студентима специјалистичких академских студија Криминалистике, мастер академских студија Криминалистике и мастер академских студија Националне безбедности, на тему: "Организација и надлежност Безбедносно-информативне агенције и практични аспекти обављања обавештајних, контраобавештајних и безбедносних послова".

Координатор је курса „Безбедност у међународним односима“ на Дипломатској академији Министарства спољних послова Републике Србије и један од предавача на предмету Безбедност у савременим међународним односима.

Објављени радови:

Кандидат Александар Бодрожих је до сада објавио четири научна рада у домаћим научним часописима:

1. Бодрожих А., „Правни оквир заштите еколошке безбедности“, *Национална безбедност*, 5/2017.
2. Бодрожих А., „Утицај мултинационалних компанија на еколошку безбедност“, *Култура полиса*, 37/2018.
3. Бодрожих И., Бодрожих А., „Политичко-правни аспекти ширења лажних вести“, *Српска политичка мисао*, 3/2018.
4. Бодрожих А., „Тајна као претпоставка политичке моћи“, *Теме*, 1/2019.

Кандидат Александар Бодрожих је, као што се види из биографије током свог школовања и рада био у прилици да стекне потребна знања из политичких наука и безбедносних наука, што му је, поред обављања веома сложених послова на којима је стекао и изузетна практична знања, било од велике помоћи приликом израде докторске дисертације. Његов досадашњи научни опус као и искуство у настави пружа додатно уверење Комисији да је кандидат у потпуности припремљен и оспособљен и за сложеније форме научног рада чија је ова дисертација пример.

Комисија на основу увида у евиденцију Универзитета у Београду - Факултета политичких наука и Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ констатује да дисертација под истим или сличним насловом није брањена на Универзитету у Београду, као и да се тема докторске дисертације кандидата Александра Бодрожиха у потпуности разликује од теме његовог мастер рада.

Стога је став Комисије да кандидат испуњава све Законом о високом образовању и Статутом Факултета политичких наука предвиђене услове за одбрану докторске тезе на Факултету политичких наука.

2. Основни подаци о докторској дисертацији

Докторска дисертације кандидата Александра Бодрожића на тему „Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести”, има по обиму 383 стране (преко 95 хиљада речи) текста стандардног формата, од чега четрнаест страна заузима списак литературе, који броји 203 библиографске јединице које осим рецентних и за тему релевантних научних радова домаћих и страних аутора обухватају и све за тему докторске дисертације значајне правне прописе Републике Србије.

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожића састоји се од *Увода*, седам поглавља подељених на одговарајућа потпоглавља и *Закључних разматрања*. Поглавља носе следеће наслове: *Дефинисање и теорије истине као претпојма у одређењу појма лажних вести*; *Појмовно одређење и историјат лажних вести*; *Извори лажних вести и механизми њиховог ширења*; *Политички аспекти ширења лажних вести*; *Безбедносни аспекти ширења лажних вести*; *Правни документи за спречавање и сузбијање ширења лажних вести*; *Механизми реаговања на ширење лажних вести*.

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожића представља заокружену целину у научном, стручном и методолошком смислу. Текст дисертације садржи неопходну, ваљану аргументацију којом кандидат доказује своје хипотезе. Основна полазишта заснована су на обимној литератури, а у раду се кандидат позива и упућује на разноврсне и бројне изворе. Приликом израде докторске дисертације, кандидат је користио монографије, научне и стручне радове великог броја домаћих и страних аутора, извештаје али и правне прописе који се односе на предмет истраживања. Одлично теоријско утемељење и свеобухватни приступ проблему лажних вести представљају значајније научне доприносе докторског рада кандидата Александра Бодрожића.

3. Предмет и циљ дисертације

Предмет истраживања докторске дисертације кандидата Александра Бодрожића јесте савремени друштвени феномен лажних вести и њихове дистрибуције, те негативне импликације које лажне вести имају у сфери политике и безбедности. Истраживањем политичко-безбедносних аспеката лажних вести докторска дисертација кандидата

Александра Бодрожића допринеће попуњавању празнине у домаћој литератури у домену појмовног одређења и класификације лажних вести, као и у домену утврђивања каузалитета између њиховог ширења и утицаја на демократију, слободу медија и политичке одлуке, на унутрашњем и спољашњем нивоу, те угрожавања националне безбедности. Као полазну тачку свог истраживања кандидат је поставио 2015. годину и кампању за председничке изборе у Сједињеним Америчким Државама, мада је узео у обзир и предисторију самог концепта лажних вести. Имајући у виду глобални домет данашњих медија, истраживање кандидата Александра Бодрожића нужно има глобални карактер, мада је дужну пажњу посветио и анализи ситуације у Републици Србији и препоруке које чине саставни део његовог докторског рада односно се управо на њу. Због карактеристика предмета истраживања оно је по својој природи мултидисциплинарно, и кандидат полази од теоријског одређења појма истине, историјата друштвеног феномена лажних вести и приоритетно политиколошких одређења појмова вести, информисања, дезинформисања, пропаганде, рекламе, тајне и медија, и настоји да утврди узрочно-последични однос, односно последице које нетачне, полутачне, непроверене и намерно пласиране лажне вести имају на информисаност грађана и јавно мњење, изборни процес, демократију, остварење људских права и доношење политичких одлука, с једне стране, и стварање специфичних изазова, ризика и претњи по савремену демократску, либерално оријентисану државу, као и савремени концепт националне безбедности, с друге стране.

Научни циљеви истраживања кандидата Александра Бодрожића су пре свега научна дескрипција и класификација лажних вести, те њихово дефинисање и разграничење од сличних појмова, попут информација, вести, информисања, дезинформисања, пропаганде, сатире и сличног. Поред тога, циљ рада је и научно објашњење утицаја креирања и ширења лажних вести на политику и политичке процесе у друштву, демократију и слободу медија, као и остваривање сета медијских слобода гарантованих Уставом и бројним међународним документима, као што су право на истинито, правовремено информисање и право на слободу изражавања. Циљ рада кандидата Александра Бодрожића је и научно објашњење утицаја лажних вести на појаву различитих изазова, ризика и претњи по националну безбедност. Кандидат одлази и даље од тога, и као један од циљева свог истраживања наводи и покушај научне прогнозе у настојању да се на системски начин обраде регионални и национални правни механизми за спречавање и сузбијање лажних

вести, као и ванправни механизми, са намером да се оствари аналитички и синтетички приступ њиховом препознавању, предвиђању, спречавању и сузбијању.

Главни **друштвени циљ** истраживања кандидата Александра Бодрожића огледа се у указивању на значај и степен утицаја ширења лажних вести у сфери спољне и унутрашње политике, на њихов утицај на процесе одлучивања појединаца у демократској држави, као и на могућности њихове злоупотребе у циљу припремања или извршења кривичних дела и других штетних понашања која у себи садрже потенцијал да угрозе друштво, државу и виталне државне интересе, као што су саботажа, диверзија, тероризам, политички преврати и други облици субверзивног деловања.

Као посебан друштвени циљ истраживања кандидат наводи и подизање личних и, начелно посматрано, општих друштвених компетенција у сфери медијске писмености, под којом се подразумева сет знања и вештина за селективно, критичко и објективно сагледавање података и информација које се грађанима пласирају путем традиционалних и нових медија (интернет и друштвене мреже). Управо је медијска писменост циљ који се овим истраживањем настоји макар делимично развити и унапредити, како би се, у садејству са другим правним и ванправним механизмима државне реакције на ширење лажних вести, успоставили основи за њихово правовремено и ефикасно спречавање и сузбијање.

4. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању

У складу са предметом и циљем истраживања, кандидат Александар Бодрожић је дефинисао општу хипотезу, као и низ посебних хипотеза.

Општу хипотезу рада представља став да се креирањем и ширењем лажних вести манипулише јавним мњењем, нарушава поверење у институције и угрожавају темељне вредности демократског друштва, што најдиректније утиче на политичке процесе и безбедност.

Посебне хипотезе кандидат Александар Бодрожић је изразио кроз ставове да се лажне вести и њихово ширење одвијају у оквиру медијског сектора, утичу на остваривање права на слободу информисања и права на правовремено и истинито информисање; затим,

да ширење лажних вести представља претњу цивилном друштву на нивоу националних држава и Европске уније; након тога да се степен утицаја лажних вести на процесе вредновања и одлучивања јавног мњења разликује у зависности од степена образовања становништва, демократске културе, развијености институција и поверења грађана у институције; да лажне вести имају политичке импликације како на унутрашњем политичком нивоу – у односима политичких партија међусобно, као и у односу државе и грађана – тако и на плану спољне политике, у оквирима којих могу непосредно утицати на доношење и спровођење круцијалних политичких одлука у међународним односима; као и да се лажне вести могу категорисати као невојни ризик и претња по националну безбедност и представљају средство за извршење бројних облика политичког криминала, те да између осталог супротстављање лажним вестима и њихово сузбијање подразумевају системски одговор јавних политика, које кроз мултидисциплинарни приступ и синергијску активност свих актера, владиног и невладиног сектора, правних и ванправних механизма, могу створити виши степен медијске писмености, као стандарда у решавању проблема лажних вести, и креирати тзв. колективну медијску отпорност.

Комисија констатује да је кандидат Александар Бодрожих у својој докторској дисертацији научно потврдио све посебне хипотезе и тиме створио научне услове за потврду опште хипотезе што указује на исправан научни и истраживачки приступ.

5. Опис садржаја (структуре по поглављима) дисертације

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожиха састоји се од *Увода*, седам поглавља подељених на одговарајућа потпоглавља и *Закључних разматрања*.

У *Уводу* је кандидат формулисао проблем истраживања, изложио кључне разлоге за одабир теме докторске дисертације, као и хипотетички и методолошки оквир свог истраживања.

Прво поглавље носи наслов *Дефинисање и теорије истине као претпојма у одређењу појма лажних вести*. Методолошки исправно, кандидат Александар Бодрожих се определио да на почетку изложи концептуализације истине у филозофији и карактеристике

истине и истинитости. У овом поглављу кандидат је кроз два потпоглавља анализирао појам истине у најзначајнијим теоријским и филозофским приступима, од теорије кореспонденције, теорије евиденције, теорије кохеренције и теорије верификације, до дијалектичке теорије истине. За истраживање лажних вести, с правом констатује кандидат, значајна је истина у контексту „критеријума о процењивању информација с обзиром на садржај њихове информативности“, а појам истинољубивости, као карактерне особине високо вредноване на скали моралних вредности новинарске професије, јавља се као претпоставка развоја критичког мишљења и слободе изражавања, који су стандарди либералне демократије.

У другом поглављу, под насловом *Појмовно одређење и историјат лажних вести* кандидат је у четири потпоглавља истражио појам вести као облика новинарског изражавања, представио концепт лажних вести као мултидимензионалног феномена, изложио постојеће дефиниције лажних вести у савременој теорији друштвених наука, и представио историјат лажних вести. У оквиру овог дела своје докторске дисертације кандидат је изложио појмовно одређење лажних вести поредећи их са сличним и супротним концептима, формирајући на тај начин појмовни оквир који ће даље у истраживању користити. Ово поглавље закључује хронолошки приказ развоја лажних вести и утицаја које су оне имале кроз историју, као и значај који су лажне вести имале за бројне политичке процесе, као и безбедносне импликације њиховог стварања и дистрибуције.

Треће поглавље, које носи наслов *Извори лажних вести и механизми њиховог ширења* структурно је разложено на четири потпоглавља. У њима је кандидат Александар Бодрожих обрадио улогу појединаца као извора лажних вести, медије – и традиционалне и тзв. нове медије – као потенцијални извор лажних вести, организације као извор лажних вести и коначно државу као извор ове врсте дезинформација. У овом поглављу кандидат лажне вести посматра кроз призму бројности односно организованости извора (појединци и организације), као и кроз призму врсте и квалитета одговорности (грађанскоправна и кривичноправна). Под организацијама су у најширем смислу подразумеване заједнице људи које су вођене одређеном сврхом, чија је намена јасно и недвосмислено прихваћена од стране њихових чланова односно учесника, и које представљају реални субјект који може да уређује, усклађује и води одређене активности ради ефикасног остваривања постављеног циља. Коначно, кандидат је анализирао утицај државе у процесу креирања и пласирања

лажних вести. Основни циљ кандидата у овом делу истраживања био је да се препознају, означе и објасне утицаји различитих извора и да се изврши њихова категоризација у односу на постизање циља који је пласирање лажних вести имало у односу на субјекта који их ствара и шири.

Четврто поглавље своје докторске дисертације кандидата Александар Бодрожић је насловио *Политички аспекти ширења лажних вести*. Овај сегмент рада развијен је кроз два потпоглавља, од којих прво представља политичке импликације ширења лажних вести на унутрашњеполитичком плану, и то кроз анализу улоге лажних вести у формирању јавног мњења, њиховом утицају на поверење у институције, изборни процес и стандарде демократског друштва. Кандидат је настојао да установи зависност утицаја у односу на бројне параметре: степен образовања становништва, демократску и уопште политичку културу, развијеност институција и степен поверења које грађани у њих имају. На унутрашњем политичком плану, на нивоу националне државе, констатује кандидат, лажне вести представљају и један од опозита савременим стандардима демократског друштва попут слободе информисања, чије угрожавање и сужавање води угрожавању политичко-вредносног система данашњице, дерогацији неких проверених демократских принципа и потенцијалном угрожавању безбедности. Друго потпоглавље, у нешто краћем обиму, посвећено је политичким импликацијама лажних вести на плану спољне политике.

Пето поглавље носи наслов *Безбедносни аспекти ширења лажних вести*. У њему је кандидат изложио своју анализу лажних вести у склопу савремених изазова, ризика и претњи националној безбедности, као и њиховог односа са појединим облицима политички мотивисаног криминалитета попут тероризма, саботаже, шпијунаже и насилног преврата. У оквиру овог поглавља кандидат је обрадио и две студије случаја на којима је настојао да покаже могућ утицај ширења лажних вести на безбедносну ситуацију.

Шесто поглавље, под насловом *Правни документи за спречавање и сузбијање ширења лажних вести*, кандидат је разложио на два потпоглавља. У првом од њих кандидат Александар Бодрожић је анализирао европски правни оквир за сузбијање лажних вести, укључујући документе Савета Европе и Европске уније, као и праксу Европског суда за људска права. У другом потпоглављу кандидат је детаљно обрадио национални правни

оквир Републике Србије, почевши од релевантних делова Устава, до медијских закона и Кривичног законика који се најдиректније односе на овај проблем.

Последње, седмо поглавље докторске дисертације кандидата Александра Бодрожића насловљено је *Механизми реаговања на ширење лажних вести*. Кроз три потпоглавља кандидат је обрадио надлежности наднационалних и националних тела за сузбијање и спречавање ширења лажних вести, медијску писменост као врсту секторске политике, али и као одабрани механизам системске реакције надлежних државних институција и невладниог сектора.

У *Закључним разматрањима* кандидат је сумирао ставове изнете у претходним поглављима и аргументовано показао на који начин резултати истраживања потврђују посебне хипотезе од којих је у истраживању пошао. Осим тога, кандидат у овом делу рада указује на могуће правце будућих истраживања која би додатно осветлила проблем лажних вести и допринела још ефикаснијем сузбијању ове негативне друштвене појаве.

6. Методе које су примењене у истраживању

Конструишући методолошки оквир за своје истраживање, кандидат се, потпуно у складу са предметом истраживања, определио за мултидисциплинарни приступ који изискује коришћење великог броја општих научних и основних посебних метода. Приступ истраживању је претежно квалитативан и има теоријски карактер јер се кандидат претежно ослања на теоријску анализу извора који су се са различитих аспеката бавили пласирањем и дистрибуцијом лажних вести.

Управо имајући у виду да мултидисциплинарни карактер истраживања, кандидат Александар Бодрожић се определио да примарно користи компаративну методу за поређење различитих категорија, процеса и појава.

Од метода прикупљања података, кандидат је применио студију случаја и анализу садржаја докумената. Методу студије случаја кандидат је користио у делу истраживања који се односи на конкретне догађаје који су доминантно одредили одређене политичке процесе, или пак на догађаје у којима су лажне вести утицале на развој и конкретизацију

безбедносних ризика и претњи кроз извршење одређених кривичних дела, углавном из категорије политичког криминала. Реч је о примени студије случаја као оперативне методе и једне од основних метода прикупљања података.

Анализа садржаја докумената примењена је у докторском раду кандидата Александра Бодрожића као примарна метода прикупљања и обраде података. Ради утврђивања хронологије, развоја, узрока и последица стварања и креирања лажних вести, као извори података кандидат је користио документе, прописе, научне чланке и монографије. На основу ових извора је кандидат утврђивао на које начине су лажне вести од свог настанка до савременог доба утицале на функционисање институција демократског друштва, парламентаризма, слободе медија и најразличитијих облика учешћа појединаца у политичким процесима, као на и њихову способност и капацитет да у складу са њима, односно под њиховим утицајем, самостално одлучују и делују.

7. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Полазећи од оцене обраде предмета и циља истраживања, начина провере постављених хипотеза и избора примењених метода, Комисија констатује да су главни очекивани резултати овог истраживања потврђени у овој дисертацији. Међу њима се истичу на првом месту проширивање сазнања о карактеристикама лажних вести, њиховим изворима, механизмима њиховог ширења као и њиховом могућем и стварном утицају на политичке и безбедносне околности у којима се савремени свет налази.

Кандидат Александар Бодрожић је, на основу анализе података, докумената, процеса и веза између анализираних појава успешно извео одређене претпоставке на основу којих би се у будућности могли што реалније поставити основи за ефикасно сузбијање, спречавање и контролу, лажних вести. Осим тога, резултати истраживања оличени у потврди хипотетичког оквира могли би да представљају реалан основ за практично поступање, кроз предлог мера и механизма којима би се лажне вести могле сузбијати.

Имајући изложено у виду, Комисија констатује да докторска дисертација кандидата Александра Бодрожича у великој мери попуњава постојећу празнину у домаћој научној литератури о политичким и безбедносним аспектима ширења лажних вести.

Друштвена оправданост истраживања ове докторске дисертације остварује се најпре у томе што предлаже развој механизма и инструмената државне реакције на ову појаву и ширење лажних вести, као и мере које би омогућиле развој компетенција појединаца и друштва као колективитета, ради подизања нивоа медијске писмености и медијског имунитета, који би штетне утицаје које лажне вести са собом носе, ако не у потпуности онемогућиле, онда макар свеле на очекивани минимум.

Научни допринос докторске дисертације кандидата Александра Бодрожича огледа се пре свега у томе да тема за коју се кандидат определио није до сада у већој мери обрађивана на овај начин у нашој научној литератури.

Из свега наведеног следи и **друштвени допринос** истраживања кандидата Александра Бодрожича који се огледа у могућности да се његови резултати практично примене у циљу сузбијања ширења лажних вести као друштвено негативне појаве.

На основу истраживања приказаног у докторској дисертацији, може се тврдити да је кандидат показао несумњив смисао за научно-истраживачки рад на актуелној теми, чија истраживачка обрада научно потребна и друштвено оправдана, што је у складу са његовим научним интересовањем и способностима демонстрираним у претходном периоду.

У својој докторској дисертацији на тему „Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести“ кандидат Александар Бодрожич остварио је и следеће научне доприносе:

- Изабрана тема докторске дисертације је веома актуелна и има како научни тако и друштвени значај.
- Темељан приступ реализацији истраживања указује на вредан научни допринос доктората кандидата Александра Бодрожича у сфери пре свега политичких наука али и других друштвених наука.
- Структура садржаја дисертације, формулација истраживачког питања и хипотетички оквир су конструисани на начин који сугерише да је кандидат савладао методологију

научног рада и успешно је применио на одабрани предмет свог истраживања – политичке и безбедносне аспекте ширења лажних вести.

- Кандидат је потврдио своје хипотезе и у великој мери остварио постављене научне циљеве, као и друштвени циљ истраживања.
- Свеобухватно и систематично истраживање кандидата представља поуздан темељ за даље континуирано научно истраживање ове проблематике, што, имајући у виду тему докторске дисертације, има не само научни већ и друштвени значај.
- Приложени списак литературе доприноси уверењу Комисије да је кандидат имао у свом раду добро одабрану библиографску теоријску подршку. Опредељење кандидата да се у свом истраживању користи рецентном и релевантном домаћом и страном литературом, као и избор адекватних метода истраживања учвршћује закључак Комисије о свеобухватној исправној и савременој методолошкој усмерености кандидата.
- Велики број умесних фуснота и библиографских јединица у списку литературе у докторској дисертацији кандидата доприносе квалитету и научној валидности овог рада.
- Детаљна анализа правног оквира Републике Србије која се односи, или се може односити, на проблем ширења лажних вести представља додатни допринос докторске дисертације кандидата, како на научном тако и на друштвеном плану.
- Рад је писан једноставним, разумљивим стилем и језиком али задржавајући при том научну форму.

Докторска дисертација кандидата Александра Бодрожића обрађује научно значајну и сложену тему, а постигнути резултати истраживања представљају допринос науци, како у смислу ваљаног обухвата теме, тако и у стварању могућности њеног даљег и још дубљег сагледавања.

На основу свега изложеног Комисија закључује да је дисертација Александра Бодрожића написана у складу са усвојеном пријавом и одобрењем Наставничко-научног већа Факултета политичких наука Универзитета у Београду.

8. Предлог Комисије

На основу укупне оцене садржаја докторске дисертације, чланови Комисије оцењују да докторска дисертација кандидата Александра Бодрожиха, под насловом **„Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести“** представља самостално научно дело, настало самосталним истраживачким радом, и да као такво има довољну теоријску и практичну вредност да би могло бити јавно брањено. Имајући у виду значај истраживања и проблематике, резултате истраживања и изведене закључке, Комисија позитивно оцењује докторску дисертацију кандидата Александра Бодрожиха под насловом **„Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести“** и једногласно се опредељује да

ПРЕДЛОЖИ

1. Да Наставно-научно веће Факултета политичких наука Универзитета у Београду прихвати позитивну оцену докторске дисертације Александра Бодрожића, под насловом „Политичко-безбедносни аспекти ширења лажних вести“ и одреди Комисију за одбрану докторске дисертације.
2. Да се стави на увид јавности оцењена докторска дисертација Александра Бодрожића и овај Извештај о оцени докторске дисертације да би се стекли сви услови за њену јавну одбрану.

У Београду,

23. август 2025.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

Проф. др Зоран Јевтовић

Проф. др Ивана Дамњановић

Доц. др Дејан Јовановић